

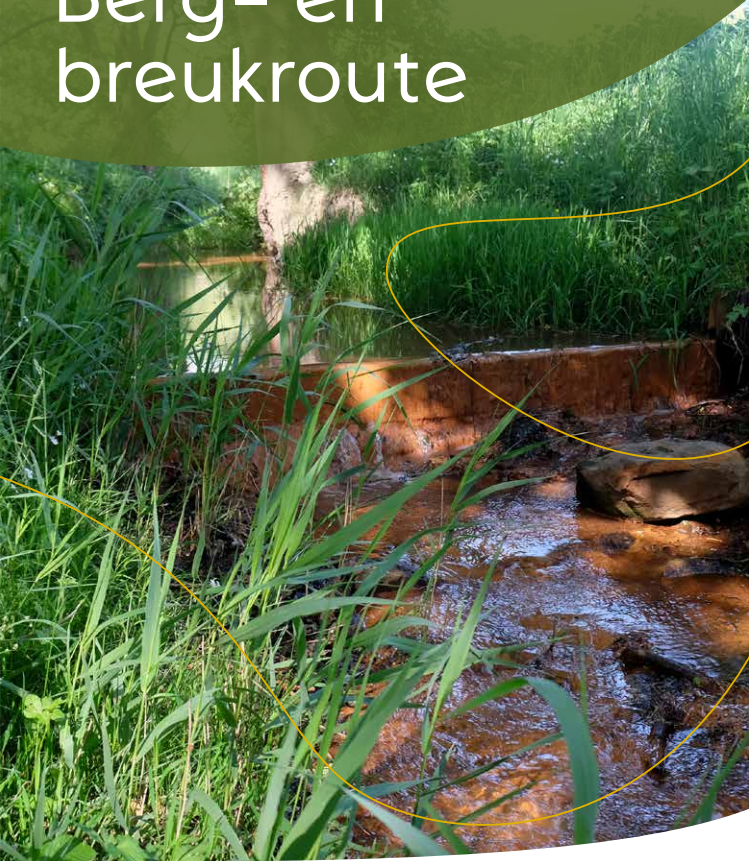

6,5 km

Wandelroute in Uden, langs
stuifduinen en over wijstgrond

Gratis
folder

Berg- en breukroute

Via de Berg- en breukroute ontdek je het afwisselende landschap rondom het buurtschap Bedaf. Je wandelt door natuurgebied De Maashorst, één van de grootste natuurgebieden van Brabant.

Streek om te zijn

1 De Bedafse Bergen

De Bedafse Bergen vormen samen de hoogste stuifzandwal van Noord-Brabant. Het uitgestrekte duinengebied ligt wel 18 meter hoger dan het omliggende maaiveld. Zo'n 4000 tot 5000 jaar geleden groeide op deze plek een eikenberkenbos. Rond 1100 kwamen er boeren wonen die in de bossen hun vee lieten grazen. Daardoor verdwenen de bomen en veranderde het landschap in uitgestrekte heidevelden. Dicht bij de hoeses werd de hei door de boeren geplagd en vermengd met mest: op die plekken ontstond stuifzand. Om het stuiven tegen te gaan legden de boeren houtwallen aan, die hoger en hoger werden omdat ze met het omliggende zand werden overstoven. Op die droge en onvruchtbare flanken werden grove dennen geplant, waarvan het hout later gebruikt werd om de Limburgse mijnen te stutten. De langgerekte vorm van het huidige stuifduinengebied herinnert je aan de houtwallen uit vroegere tijden.

2 De Leijgraaf en de Bitswijkse loop

De Bitswijkse loop stamt uit de ijstijd en ontspringt in De Maashorst. De Leijgraaf was oorspronkelijk een kronkelend stroompje van Boekel tot aan de monding van de Aa bij Heeswijk. In de 16e eeuw groeven boeren de waterloop uit, voor de afwatering van de hoger gelegen zandgronden. Hierdoor behoorden overstromingen tot het verleden en

veranderde het drassige beekdal, ook wel 'broek' genoemd, in bruikbare landbouwgrond. Tegenwoordig wordt het waterpeil kunstmatig hoog gehouden door een inlaat vanuit de Aa. De natuurlijke loop van de beek is grotendeels hersteld en kenmerkt zich door natuurlijke oevers en hoeken met kleine bosjes. Vistrappen 3 geven vissoorten onbeperkt toegang tot het hele watergebied. Dat maakt de Leijgraaf een natte Ecologische Verbindingszone (EVZ) die omliggende natuurgebieden met elkaar verbindt.

4 De Peelrandbreuk

De ondergrond van Nederland is op een groot aantal plekken gebroken. Aan de oppervlakte is daar meestal niets van te zien. De Peelrandbreuk in en rond Uden is één van de zeldzame plekken in Europa waar je de breukwerking wél kunt opmerken. Onder andere door de hoogteverschillen in het landschap, de manier waarop het water zich beweegt en de variatie in plantengroei. De Peelrandbreuk is miljoenen jaren oud, loopt door tot in de diepe ondergrond en markeert de overgang tussen de Peelhorst en het lager gelegen slenkgebied. Een bijzonder geologisch verschijnsel!

5 Wijstgronden

De Peelrandbreuk bij Uden wordt omgeven door een uniek natuurverschijnsel: wijstgrond. Wijst ontstaat aan de hoge kant van de breuk. Het grondwater kan door de breuk niet meer horizontaal door de ondergrond stromen, en wordt omhoog gestuwd. Het water dat daardoor aan de oppervlakte komt, noemen we kwelwater. Het kwelwater maakt de hoge grond naast de breuk natter dan het lager gelegen deel. Het resultaat is moerassige wijstgrond en een omgekeerd landschap, want normaal zakt water juist naar beneden.

Aardkundig monument

In het verleden was er niet veel waardering voor de wijstgronden. Sterker nog, door de hoge stand van het grondwater werden ze gezien als probleemgebieden. Boeren groeven afwateringsslootjes om de grond droger te maken en te ontginnen, waarbij hoogteverschillen werden geëgaliseerd. Veel wijst is daardoor verdwenen. Vanaf de jaren '70 kreeg men weer oog voor het bijzondere natuurverschijnsel en herstel van het oorspronkelijke landschap. In 2004 is het wijstgebied Sint Annabos in Uden zelfs uitgeroepen tot aardkundig monument. En tot op de dag van vandaag is beheer van het gebied gericht op het voorkomen van verdroging, om de wijst te behouden.

Wist je dat ...

... wijst ook buiten de natuur terugkomt, in de omgeving van Uden? Plekken als Hooge Wijst en Lage Wijst en de achternamen Verwijst en Van de Wijst verwijzen naar het unieke natuurverschijnsel.

Steilrand

Bij het Annabos kom je langs de steilrand: een hoogteverschil in de grond van zo'n 2 meter. De steilrand maakt de verschuiving van de aardlagen door de Peelrandbreuk zichtbaar. Het informatiebord legt uit waarom de plantengroei bovenop de steilrand zo verschilt van de vegetatie onderaan.

IJzeroerbanken

Onder het dekzand in dit gebied ligt de vroegere Maasbedding, die bestaat uit grindbanken en zandduinen. Als het ijzerrijke grondwater omhoog wordt gestuwd in de grindbanken en in contact komt met zuurstof, gaat het oxideren. Het ijzeroxide slaat neer op de kiezels, roestvorming treedt op en het water kleurt oranje. Omdat dit proces zich steeds op dezelfde plek herhaalt, ontstaan er grote, verharde ijzerconcentraties: ijzeroerbanken. Deze bedekken als een dichte harde laag de bodem en geven de grond een oranjebruine kleur.

Wandel je mee?

Het officiële startpunt van de Berg- en breukroute ligt aan de Schansweg in Uden, ter hoogte van de Oude Bosweg. Daar parkeer je makkelijk je auto of fiets. De wandeling is onderdeel van het wandelroutenetwerk, waardoor je ook eenvoudig op een ander knooppunt start en de route altijd kunt uitbreiden.

De Berg- en breukroute is grotendeels onverhard, dus trek stevige schoenen of laarzen aan. Daarnaast kom je onderweg enkele wandelsluizen tegen, wat de route minder geschikt maakt voor rolstoelgebruikers en wandelwagens. Veel wandelplezier!

Deze route is tot stand gekomen in samenwerking met

DEMAASHORST

ivn natuur
educatie
Uden

Streek om te zijn

Er is nog véél meer te beleven in Maashorst. Check de agenda en stel je eigen programma samen. Informatie en inspiratie vind je op www.exploremaashorst.nl.

Deze route op je telefoon?
Scan de QR-code of gebruik
de app Route.nl en zoek op
wandelroute 3896117.

Wandelknooppunten

- 43 - 1 - 97 - 6 -
- 27 - 2 - 1 - 2 -
- 3 - 46 - 4 - 5 -
- 33 - 42

Wist je dat ...

... de naam Bedaf een samenstelling
is van 'bed' en 'af', met waarschijnlijk
de betekenis 'verderaf' of 'afgelegen'?
Vanuit Uden gezien was Bedaf vroeger
een uithoek: het buurtschap lag geïsoleerd
tussen uitgestrekte heidegebieden.

